
Klimapartnerskab for life science og biotek

Sektorkøreplan

Marts 2021

BAGGRUND OM KLIMAPARTNERSKABER OG SEKTORKØREPLANER

Regeringen og erhvervslivet har etableret 13 klimapartnerskaber inden for erhvervslivets sektorer, som skal styrke dansk erhvervslivs grønne omstilling og understøtte opfyldelsen af Danmarks klimamål om 70 pct. reduktion af drivhusgasudledningen i 2030.

I foråret 2020 afleverede hver af de 13 klimapartnerskaber en rapport med sine ambitioner for den grønne omstilling og anbefalinger til politiske tiltag, der kan understøtte virksomhedernes indsats. Efterfølgende er der indgået en række politiske aftaler, som følger op på mange af klimapartnerskabernes anbefalinger.

Med sektorkøreplaner for de enkelte klimapartnerskaber samles regeringens og udvalgte af erhvervslivets tiltag i én fælles plan, der giver overblik over de igangsatte indsatser, som der vil blive arbejdet med at implementere de kommende år.

I sektorkøreplanerne beskriver erhvervslivet først sine målsætninger og indsatser, hvorefter regeringens tiltag for at understøtte sektorens grønne omstilling beskrives.

De første seks sektorkøreplaner færdiggøres i foråret 2021. De resterende syv sektorkøreplaner færdiggøres i efteråret 2021.

Indhold

Side 4	Forord
<hr/>	
Side 6	Erhvervslivets målsætninger og tiltag for CO₂-reduktioner
<hr/>	
Side 7	Status og perspektiver for virksomhedernes arbejde med CO ₂ -reduktioner
Side 9	Klimapartnerskabets målsætninger og initiativer
Side 14	Regeringens tiltag for at understøtte sektorens grønne omstilling
<hr/>	
Side 16	Tiltag der understøtter udvikling og indkøb af grønne løsninger
Side 18	Tiltag der understøtter CO ₂ -reduktioner og genanvendelse i virksomhedernes produktionsprocesser mv.
Side 20	Bilag
<hr/>	
Side 20	Bilag 1: Oversigt over opfølgning på klimapartnerskabets anbefalinger
Side 22	Bilag 2: Oversigt over politiske aftaler mv.

Forord

Vi er i et afgørende årti for klimaet, og der er behov for markant handling i alle dele af samfundet for at begrænse klimaforandringerne.

Danmark går forrest i kampen mod klimaforandringerne, og danske virksomheder har en vigtig rolle i at sikre en grøn omstilling, som understøtter job, velfærd, eksport og konkurrenceevne. Derfor har regeringen og erhvervslivet etableret 13 klimapartnerskaber inden for erhvervslivets sektorer, som skal styrke dansk erhvervslivs grønne omstilling og understøtte opfyldelsen af regeringens mål om 70 pct. reduktion af drivhusgasudledningen i 2030.

Klimapartnerskaberne er rammen for en gensidigt forstærkende dynamik, hvor erhvervslivet bidrager med omfattende investeringer i ny teknologi og infrastruktur, mens politikerne skaber rammerne for at gennemføre omstillingen i skiftet væk fra fossil til grøn energi og væk fra energispild og til effektiv udnyttelse. Samarbejdsformen har derfor vist sig effektiv til at accelerere den grønne omstilling.

Det seneste år har formet sig ganske anderledes end ventet. Danmark og verden er udfordret af en global pandemi. Dette har dog ikke hindret erhvervslivet eller regeringen og partier i Folketinget i at foretage konkrete CO₂-reducerende tiltag og indgå politiske aftaler for at bringe Danmark i en grønnere ret-

ning. Derfor er der også allerede sket meget siden afleveringen af klimapartnerskabernes anbefalinger i marts 2020.

Life science - og biotek er en dansk styrkeposition og en vigtig medspiller på vej til den grønne omstilling ved både at levere grøn vækst, hvor der genereres værdi og velstand med lav klimapåvirkning, men også ved potentielt at udvikle og skalere fremtidens klimaløsninger inden for en lang række andre sektorer. Life science virksomheder eksporterede i 2020 for 151 mia. kr. svarende til over en femtedel af al dansk vareeksport til udlandet, og andelen er stigende¹. Den danske biosolutionssektor har også solidt fodfæste på de internationale markeder og eksporterer for anslået 27 mia. kr.²

Samtidig har COVID-19 vist sektorens værdi og vigtigheden af et stærkt offentligt privat partnerskab. Life science virksomheder har på rekordtid udviklet vacciner mod COVID-19, og er gennem et unikt offentligt privat samarbejde næsten i mål med at få testet og godkendt disse. Med samme handlekraft og stærke offentlige private samarbejde kan vi i Danmark komme med et unikt bidrag til at løse klimaudfordringerne, hvor vi både minimerer klimabelastningen fra produktionen og samtidig udvikler de nye biosolutions, som kan anvendes i andre sektorer og resten af verden.

¹ Erhvervsministeriet og Danmarks Statistik

² HBS Economics, februar 2021

Til trods for COVID-19 har sektoren ikke mistet den grønne handlekraft. Dette ses eksempelvis i omfattende energieffektiviserings- og genanvendelsestiltag og et øget fokus på at drive en grøn efterspørgsel bl.a. i form af konkrete grønne leverandørmål og omlægning til vedvarende energikilder. Så life science- og biotekvirksomhederne er allerede godt på vej mod at nå reduktionsmålet og har siden 1990 formået at reducere udledningen af drivhusgasser fra egen produktion med mere end 50 pct.

Med en samlet udledning fra sektoren, der ligger på under 0,1 pct. af alle sektorerens udledning på dansk grund, ligger det store reduktionspotentiale fra life science- og biotekvirksomhederne i udvikling og levering af grønne løsninger, der reducerer udledningerne i andre sektorer både i Danmark og globalt. Her er det især de virksomheder, der arbejder med biosolutions, der har potentiale til at igangsætte og accelerere den grønne omstilling i andre erhverv³.

Regeringen ønsker at skabe rammerne for en sund og grøn life science- og biotekbranche, der er globalt førende inden for udviklingen af bæredygtige produkter og løsninger.

For at understøtte det mål og for at følge op på klimapartnerskabernes anbefalinger er der blandt andet igangsat arbejde omkring udvikling af grønne offentlige udbud, og det er besluttet at forlænge den midlertidige forøgelse af FoU-fradraget, for at styrke incitamentet til at investere i forskning og udvikling.

Herudover er der igangsat en række tiltag, som er mere direkte rettet mod life science- og biotekvirksomhederne. Bl.a. er der igangsat et pilotprojekt vedr. bedre muligheder for afklaring af regler og barrierer for biosolutionsvirksomheder, og der er nedsat et regionalt vækstteam for Sjælland og øerne, der blandt andet skal kigge på rammerne for at optimere udvikling af biosolutions i regionen.

Regeringen, erhvervslivet og resten af Danmark har fået en fælles opgave, der skal løses på 10 år. Nemlig at nedbringe vores drivhusgasudledninger med 70 pct. i 2030. Status er, at vi cirka halvdelen af vejen allerede har truffet beslutninger, der bringer os godt en tredjedel af vejen.

For at komme videre med den grønne omstilling skal vi kontinuerligt forbedre os, træffe nye beslutninger og finde nye veje. Det ligger der i at ville være et foregangsland.

Derfor ser vi også frem til at fortsætte det stærke samarbejde mellem regeringen og erhvervslivet om grøn omstilling i life science- og biotekvirksomhederne.

Formand for klimapartnerskab for Life Science og biotek

Lars Fruergaard Jørgensen,
CEO Novo Nordisk

Erhvervsminister

Simon Kollerup

Klima-, energi- og forsyningsminister

Dan Jørgensen

³ Biosolutions er den del af bioteknologien, der ikke er rettet mod farma. Det omfatter bl.a. udvikling og produktion af enzymer, proteiner, bakterier, farvestoffer, biokemikalier, biomaterialer, biobrændstoffer mv., som kan anvendes i andre industrier, produkter og løsninger.

Erhvervslivets målsætninger og tiltag for CO₂-reduktioner

Status og perspektiver for virksomhedernes arbejde med CO₂-reduktioner

Life science- og bioteksektoren er en hjørnesteen i det danske samfund, og samfundsbidraget er markant: I 2020 stod life science- og bioteksektoren for over 20 procent af den samlede vareeksport til udlandet, svarende til over 151 mia. kr. Hertil kommer COVID-19-relaterede bidrag i form af infrastruktur som testkapacitet og vaccine, hvor sektoren atter viste, at den spiller en afgørende rolle i at adressere fundamentale, samfundsmæssige problemstillinger.

COVID-19 til trods består den grønne handekraft i sektoren, ligesom vi i sektoren står ved anbefalingerne i klimapartnerskabets afrapportering fra marts 2020. Der er således ingen tegn på, at klimaambitionerne er mindsket hos virksomhederne i løbet af det forgangne

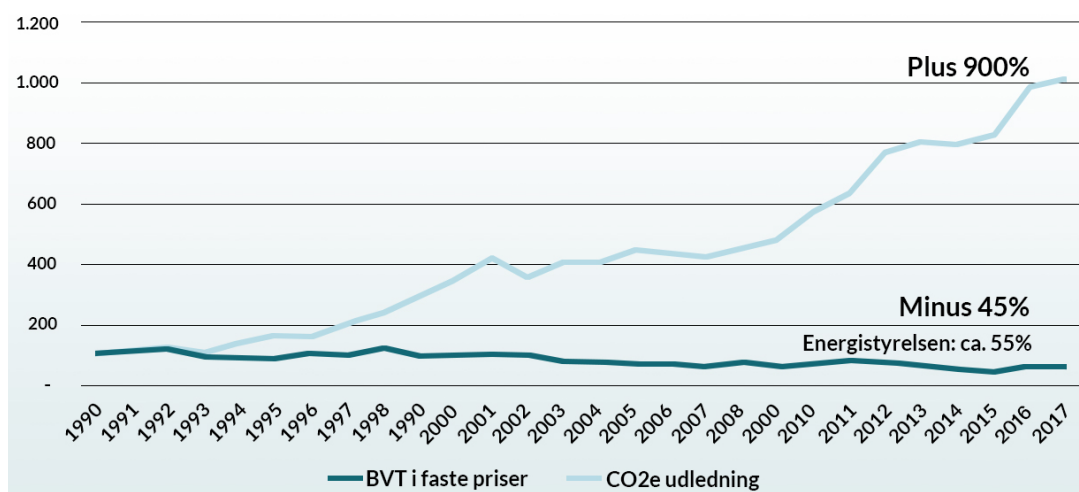
år – tværtimod. Et udpluk af sektorens CO₂-reducerende initiativer fremgår nedenfor. En gennemgang af listen vil vise, at vi i sektoren har grund til at være stolte af indsatsen.

Målet er nu at sørge for, at sektoren kan forøge sit bidrag til det danske samfund, inklusiv en fortsat forgrønning af samfundet ad to spor:

- Grøn vækst: Sektorens CO₂-udledning er halveret siden 1990, mens værditilvæksten er steget med 900 pct.
- Grønne biosolutions med betydeligt dansk og globalt reduktionspotentiale.

Figur 1

Afkobling mellem CO₂e udledning og værdiskabelsen (BVT) skaber grøn vækst

Kilde: Danmark Statistik og Energistyrelsen

Dette opnås bedst ved 1) at sikre forbedrede og stabile rammevilkår for sektoren, som fx en permanentliggørelse af FoU-fradraget på 130 pct. Heri ligger en vigtig motor for udviklingen af fremtidens sundheds- og grønne løsninger, og 2) ved yderligere at sikre den fornødne vitale infrastruktur for optimal udnyttelse af ressourcer, såsom den grønne energimotorvej fra Kalundborg Symbiosen.

For biotek specifikt er der behov for at sikre Danmark som international hub for udvikling, skalering, test og godkendelse af nye biosolutions. Dette bør gøres med en egentlig national strategi for biosolutions. Her kan regeringen med fordel skele til det grønne biotek-momentum ekspliciteret i EU Green Deal og Farm to Fork.

Sluttelig skal vi som samfund sikre, at realiseringen af vores fælles klimamålsætninger sker ved hjælp af de mest omkostningseffektive midler. Derfor bakker klimapartnerskabet op om den politiske aftale fra juni 2020 og igen december 2020 om en grøn skattereform. Det er afgørende, at der hurtigst muligt i 2021 kommer et klart CO₂-prissignal frem til 2030, således at den politiske risiko forbundet med grønne investeringer minimeres.

I klimapartnerskabet ser vi frem til det fortsatte konstruktive samarbejde.

Klimapartnerskabets målsætninger og initiativer

Sektorens arbejde med klimaudfordringen spænder bredt og afspejler, at alle aktører bidrager aktivt – men med hver deres udgangspunkt og hver deres styrke.

Virksomheder med store produktionsanlæg i Danmark har fokus på fortsatte energi-effektiviseringer og grøn omstilling af produktionsprocesser. Minimering af råvareforbrug, optimering af leverandørkæder, øget genanvendelse og cirkulære tiltag ses mange steder. Mindre forskningsbaserede virksomheder uden produktion ser andre veje til nedbringelse af medarbejdernes CO₂-aftryk, fx arbejdsgiverbetalte elcykler og elektrificering af bilparkerne. Hertil kommer, at sektoren også rummer virksomheder, der kan skabe innovative biosolutions, der har potentiale til at sænke CO₂-udledninger langt ud over sektorens egne grænser – og Danmarks grænser.

Virksomhederne bidrager således på forskellig vis med løsninger, der mindsker det negative klimaaftryk. Det illustreres rigtig godt ved hjælp af sektorens tilgang til plastikudfordringen: I design af medicinsk udstyr arbejdes der målrettet mod at minimere brugen af plastik. Det samme gør sig gældende i forhold til fremstilling af emballage, hvor plastmængden reduceres, og hvor der arbejdes med cirkulære løsninger – både i forhold til fremstilling af ny emballage ud fra genbrugsplast og ved opbygning af retursystemer, der skal indsamle plastemballage, der er bragt på markedet. Ikke mindst bidrager biosolutionsvirksomheder med nye fremstillingsveje, der kan skabe plast ud fra biologisk materiale (biopolymerer).

Orden i eget hus

De fortsatte bestræbelser på at indfri målsætningen om en 70 pct. reduktion af CO₂-udledningen i 2030 ses tydeligt blandt sektorens virksomheder. Der arbejdes på at minimere klimaaftrykket fra både ansatte, bygninger, fabriksanlæg, produktionsprocesser og produkter – individuelt og i fællesskab. Nedenfor ses en række eksempler.

Elektrificering af medarbejderes pendling – Gubra

For små og mellemstore life science og biotekvirksomheder uden produktion stammer en betydelig del af de afledte udledninger fra medarbejdernes pendling. For virksomheden Gubra er dette tal ca. 70 pct. Med betydelige udledningsreduktioner for øje tilbyder virksomheden således alle medarbejdere en gratis el-cykel. El-cykler har nemlig stort potentiale til at flytte dem, der pendler 8-20 km, fra et bilsæde til en cykelsadel. Fremsynede incitamentsstrukturer i form af lavere beskatning på arbejdsgiverbetalte cykler samt at bevare befodringsfradrag på disse vil kunne få flere til at vælge cyklen frem for bilen, med en betydelig klimagevinst til følge.

Fortsat energieffektivisering i produktionen af lægemidler – LEO Pharma

Hos LEO Pharma har man i 2020 arbejdet med en lang række energioptimeringsprojekter, der tilsammen har givet energibesparelser svarende til 8.400 MWh på globalt plan. Et af projekterne har blandt andet omfattet udskiftning af ineffektive dampkedler på fabriksanlæg i Dublin, Irland. Ikke kun er de nye kedler mere effektive, de har også øget kapacitet. Det reducerer virksomhedens naturgasforbrug med 3.294 MWh/år og CO₂-udledningen med 658,8 ton. På fabrikken i Ballerup er der etableret seks luftbehandlingsenheder. De nye luftbehandlingsenheder er udstyret med varmegenvinding fra udsugningsluft og med behovsstyring. Denne opgradering reducerer naturgasforbruget med 1.148 MWh/år og CO₂-udledningen med 229,6 ton. Endelig er der på fabrikken i Ballerup udskiftet flere motorer og ventilatorer, hvilket reducerer elforbruget med 126 MWh årligt.

Kemiske stoffer i en cirkulær økonomi, et MUDP-projekt (2020-2022)

I projektet udvikles teknologier og samarbejder, der kan sikre genanvendelse af proceskemikalier brugt i produktionen af lægemidler. Der fokuseres på ethanol, acetone og isopropanol. Disse stoffer indgår også i en bred vifte af andre industriens produkter og i forbrugerprodukter som rengøringsmidler, lim, hudplejemidler og maling. Det vurderes, at lægemiddelvirksomhederne i Danmark indkøber totalt mere end 30.000 ton proceskemikalier, der for en stor dels vedkommende har potentiale til at blive rensset og genbrugt i andre værdikæder.

Efter brug bortskaffer lægemiddelvirksomheder i dag anvendte opløsningsmidler som farligt affald. Ved en omlægning af produktionsgangene, så opløsningsmidlerne adskilles fra hinanden, vil de efter rensning have potentiale til at blive brugt i andre værdikæder. Den primære udfordring i projektet ligger i udvikling af nye rensseteknologier, der kan sikre rensning af de anvendte opløsningsmidler, så de kan genanvendes og opfylde nye brugeres krav.

Projektet favner en bred kreds af aktører, der tilsammen kan sikre den nødvendige teknologiudvikling og markedsdækkende implementering. Der arbejdes på at få projektet

opskaleret til EU i samarbejde med EU-Kommissionen og den europæiske distributionsbranche FECC, der organiserer virksomheder, som udfører distributionen af kemikalier.

Genanvendelse af proceskemikalier og ingredienser – Lundbeck

Lundbeck har igennem flere år arbejdet målrettet for internt i produktionen at genanvende opløsningsmidler i fremstillingen af aktive lægemiddelstoffer. Dette er fortsat i 2020. I 2020 blev 68 pct. af de brugte opløsningsmidler i den kemiske produktion genanvendt. I produktionsanlægget i Lumsås foregår dette ved en kontinuerlig kromatografisk separationsproces, hvor det anvendte organiske opløsningsmiddel kører i et lukket loop og genbruges igen og igen.

Ved produktion af aktivt lægemiddelstof til et af virksomhedens produkter anvendes en palladiumkatalysator. Palladium udvindes primært fra miner i Rusland og Sydafrika, og der er en betydelig udledning af CO₂ ved udvinding af råstoffet. Det har været vanskeligt at genanvende palladium, men i 2020 har Lundbeck introduceret en ny og innovativ metode, som har ført til mindre råvareforbrug og mindre affald. Løsningen er testet i storskala i 2020 og kører fuldt ud i 2021. Ved den nye metode genanvendes 90 pct. af palladium og sikrer en reduktion på 900 ton CO₂ om året.

Markante plastikbesparelser i forbindelse med høreapparater – Demant

I Demants høreapparater sidder der et lille filter, der forhindrer ørevoks i at komme ind i høreapparaterne. Dette filter skal skiftes ofte, og derfor får man med sit høreapparat og filtre en lille plastikbeholder til opbevaring af filtrene. Demant producerer ca. 13,5 millioner af denne type beholdere årligt. I 2020 lavede Demant en optimering af selve beholderen og af den teknologi, der bruges til at producere den. Denne optimering betyder en besparelse på 11,5 ton plastik om året, uden at man går på kompromis med funktionalitet og kvalitet. Den nye produktionsmetode eliminerer desuden brug af kemikalier i produktionen, samtidig med at produktionsomkostningerne per beholder bliver halveret. De gode erfaringer fra projektet skal nu udbredes til andre dele af produktionen af høreapparater og tilbehør.

En cirkulær model for insulinpennene - Novo Nordisk

Novo Nordisk producerer hvert år ca. 500 millioner injektionspennene til mennesker verden over. Efter brug ender langt størstedelen i dag i dagsrenovation, da der pt. ikke findes en egentlig infrastruktur for indsamling efter brug. Og det er spild, for materialerne i pennene er af høj kvalitet og kan sagtens genanvendes. Fx kan glasset gensmeltes, ligesom plastikken kan genanvendes til andre brugsgenstande. Derfor har Novo Nordisk sammen med en række organisationer, blandt andet Apotekerforeningen, Diabetesforeningen, Type1 - tænketank for Diabetes, LIF og Steno Diabetes Center, lanceret pilotprojektet returpen™, der skal sikre, at brugte insulinpennene får et nyt liv og dermed bidrager til en cirkulær økonomisk model. Pilotprojektet lanceredes i december 2020 i en række udvalgte kommuner.

Den grønne energimotorvej - Danmarks største sektorkobling

En energimotorvej på tværs af Sjælland kan bane vej for sektorkobling og udnyttelse af overskudsvarme fra industrien – og bidrage til regeringens klimamål om reduktion af CO₂-udledning. Kalundborg Symbiose, der består af en lang række virksomheder på tværs af sektorer, som i fællesskab har valgt at løse vores miljøudfordringer, har en stor uudnyttet ressource. Helt konkret ca. 800.000 MWh overskudsvarme, som ikke kan udnyttes lokalt. Det svarer til opvarmningen af 44.200 huse. Symbiosesamarbejdet reducerer i dag udledningen fra de involverede produktionsanlæg med ca. 635.000 ton CO₂, sammenlignet med industri uden ressourcensamarbejde.

En energimotorvej på tværs af Sjælland kan bane vej for sektorkobling og udnyttelse af overskudsvarme fra industrien – og bidrage til regeringens klimamål om reduktion af CO₂-udledning.

Lokale virksomheder, kommuner og forsyningselskaber samarbejder på tværs af kommunegrænser om etablering af en grøn energimotorvej, hvor overskudsvarme fra Kalundborg kobles til de store varmeområder i hovedstadsområdet, hvor mere genanvendelse forventes at lede til mindre affaldsforbrænding de kommende år.

Grøn efterspørgsel

Grundet sektorens få interne udledninger er et centralt indsatsområde for mange virksomheder at bruge deres købekraft til at fremme den grønne omstilling længere ude i værdikæden, fx hos kunder og underleverandører. Det er et centralt udgangspunkt for sektoren, at der tages et medansvar for de indirekte udledninger, sektoren reelt er ophav til. Konkret har en række virksomheder i sektoren i 2020 annonceret grønne krav til deres underleverandører, ligesom indkøb af grøn strøm fortsat er et nøgleområde.

Aftale om grøn el fra solcellepark - Lundbeck

Ultimo 2020 indgik Lundbeck en ny el-købsaftale som sikrer, at virksomheden fremover får dækket elforbruget fra dansk solenergi. Aftalen betyder at der etableres en ny solcellepark, som øger den danske grønne energiproduktion. Solcelleparken opføres i Vordingborg Kommune og forventes færdigbygget inden for 12 måneder. Fra 2022 er Lundbeck således den direkte årsag til, at der kommer mere grøn energi til elnettet. Med en kapacitet på 34 MWh vil parken levere grøn strøm svarende til 21.250 danskeres årlige elforbrug.

Styrkede grønne indkøb ved underleverandører

Pharmaceutical Supply Chain Initiative (PSCI) er en sammenslutning af omkring 45 internationale lægemiddelvirksomheder (herunder tre med hovedkvarter i Danmark), der ønsker at skabe mere ansvarlige værdikæder, herunder også bedre rammer – og øgede muligheder – for grønne indkøb. Via dette samarbejde og med afsæt i PSCIs principper stiller virksomhederne specifikke krav til underleverandører i forhold til miljøpåvirkning og udledninger. Principperne følges op af konkrete tiltag (tilbud om konferencer, webinarer og læringsmiljøer), der skal opbygge og udvikle grønne kompetencer hos underleverandørerne.

PSCI muliggør herudover deling af leverandør-audits. Det sikrer, at anvendelsen af ressourcer til håndtering af audits optimeres hos både virksomheder og underleverandører, samtidig med at det bidrager til udbredelse af best practice. LEO Pharma og Novo Nordisk er pt. repræsenteret i bestyrelsen for PSCI, og Novo Nordisk får formandskabet i 2022.

Innovation – Biosolutions

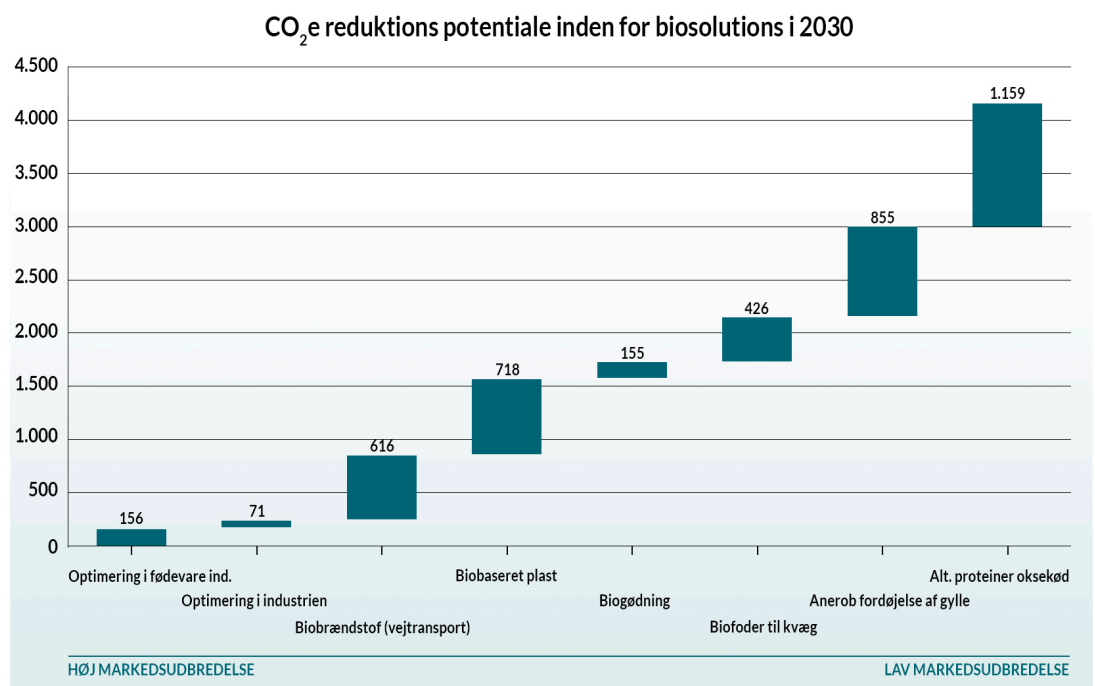
Bioteknologiske klimaløsninger, eller helt kort biosolutions, dækker over produkter og løsninger, der alle er forankret i biotek – det vil sige brugen af levende organismer til at udvikle nye løsninger og produkter. Danmark har en international førerposition på biosolutions i dag og er langt fremme i forhold til forskning og udvikling af banebrydende innovation. Vi har store globale virksomheder, et vækstlag af start-ups og mindre virksomheder og førende universiteter på området. Men der er en risiko for, at den førerposition glider os af hænde, hvis vi ikke skruer op for ambitionerne. Lande som Kina, USA og Israel har set muligheden i biosolutions og investerer kraftigt i udvikling af løsninger og nedbryder regulatoriske barrierer for vækst.

Den danske sektor for biosolutions leverer allerede i dag innovative og klimavenlige løsninger på globalt plan fra både store danske virksomheder, SMV'er og start-ups. Det er enzymer, mikroorganismer, bakteriekulturer og feromoner mm., som alle bidrager til nedbringelse af CO₂-udledning i andre industriers fremstillingsprocesser og slutprodukter.

Figur 2

Klimaløsninger inden for biosolutions i 2030 (global effekt)

Besparelse i mio. tons CO₂e

Klimapartnerskabet har opdateret klimapotentialet, som viser et globalt reduktionspotentiale på 4-7 gigaton CO₂, hvilket er over 100 gange så stort som Danmarks samlede drivhusgasudledning eller mellem 6-11 pct. af de samlede globale udledninger. Oversigten viser kun udvalgte løsninger i udvalgte sektorer, hvor reduktionspotentialerne er størst. Det viser med al tydelighed, at der er store muligheder for at levere et signifikant bidrag til den grønne omstilling med biosolutions. De fleste af løsningerne er allerede på markedet i dag, mens andre er under udvikling. For at indfri de store potentialer er der brug for, at biotekbranchen understøttes i forhold til at få løsninger hurtigere på markedet og i eksportfremme.

Sektoren har i dag samlet sig i en Alliance for Bio Solutions med virksomheder, organisationer, videninstitutioner og offentlige organisationer. Alliancen arbejder for i fællesskab at fremme udvikling, skalering og anvendelse af nye biosolutions. Formålet er, at branchen skal have en klarere stemme end hidtil, så det store erhvervs- og klimapotentiale i sektoren fremstår mere tydeligt.

Klimapartnerskabet bakker op om regeringens fokus på netop biosolutions og den brede politiske aftale fra oktober 2020 om genstart af Danmarks eksport efter COVID-19, hvor der blandt andet foretages to analyser af dansk biotek. Klimapartnerskabet og Alliancen for Bio Solutions ser frem til resultatet af analyserne og opfordrer til, at disse samles i en decideret national strategi, der samler den danske indsats for at understøtte sin internationale førerposition. Det indebærer at fjerne regulatoriske og markeds-mæssige barrierer, at understøtte forskningen og det spirende vækstlag af biotek start-ups og forbedre eksportfremme af biosolutions.

Derudover ønsker branchen en etablering af en international hub for test, godkendelse og skalering af produktion af nye biosolutions i et offentligt-privat samarbejde mellem myndigheder, universiteter og videninstitutioner, virksomheder og investorer. Et klart formål skal være, at godkendelsestider på biosolutions skal kraftigt reduceres for at levere større bidrag til den grønne omstilling. Samtidig er der brug for konkret støtte til start-ups og mindre virksomheder i forhold til adgang til opskaleringsfaciliteter, fx testudstyr og produktionsanlæg.

Regeringens tiltag for at understøtte sektorens grønne omstilling

Introduktion

Siden klimapartnerskabet for Life science og biotek afleverede sine anbefalinger i marts 2020 er der taget en række politiske initiativer, der imødekommer mange af klimapartnerskabets anbefalinger og styrker rammerne for life science- og biotekvirksomhedernes indsats for at udvikle innovative grønne løsninger og reducere CO₂-udledningen.

Regeringens foreløbige tiltag fordeler sig overordnet i to kategorier:

- Udvikling og indkøb af grønne løsninger, fx gennem forlænget FoU-fradrag, afklaring af regler og barrierer for biosolutionsvirksomheder og udvikling af en grøn udbudsstrategi.
- CO₂-reduktioner og genanvendelse i virksomhedernes produktionsprocesser mv., fx gennem tilskud til energieffektivisering og elektrificering, grøn transport og bedre udnyttelse af overskudsvarme.

Nedenfor er fremhævet udvalgte tiltag.

For samtlige af regeringens tiltag henvises til de relevante politiske aftaler mv., jf. bilag 2.

Tiltag der understøtter udvikling og indkøb af grønne løsninger

Incitament til udvikling af grønne løsninger

I Aftale om grøn skattereform fra december 2020 følges der op på klimapartnerskabets anbefalinger i forhold til styrkede rammevilkår for øget forskning og udvikling. Det er besluttet at forlænge den midlertidige forøgelse af FoU-fradraget til 130 pct. til 2022. FoU-fradraget et centralt rammevilkår for at øge investeringerne i danske grønne løsninger såvel som at øge innovationshøjden inden for life science- og biotek.

Klimapartnerskabets anbefaling vedr. forøgede forskningsmidler til understøttelse af fremtidens grønne løsninger understøttes af regeringens grønne forskningsstrategi "Fremtidens grønne løsninger" og den efterfølgende indgåelse af aftale om fordeling af forskningsreserven for 2021. Strategien sætter en langsigtet retning for grøn forskning, innovation, udvikling og demonstration. Strategien skal accelerere udviklingen af nye grønne løsninger og teknologiske spring og understøtte, at omstillingen udbygger dansk erhvervslivs grønne førerposition til mest mulig gavn for eksport og grønne arbejdspladser.

Udbredelse og videreudvikling af biosolutions

Klimapartnerskabets anbefaling vedr. understøttelse af udbredelsen og videreudviklingen af biosolutions har regeringen fulgt op på gennem flere initiativer. Der er igangsat to analyser af dansk biotek. En analyse der belyser det økonomiske fodaftryk af biosolutions, samt en analyse, der skal belyse potentialer og barrierer for udvikling og ibrugtagning af biosolutions. Analyserne skal bidrage til en videre erhvervspolitisk udvikling af området og dermed understøtte udbredelsen og videreudviklingen af biosolutions.

Desuden er initiativet "Nye forretningsmodeller" vedr. bedre muligheder for afklaring af regulatoriske regler og barrierer igangsat som et pilotprojekt i Erhvervsstyrelsen, der i samarbejde med relevante myndigheder og biosolutionsvirksomheder skal adressere konkrete barrierer og muligheder inden for biosolutions. Indsatsen skal bidrage til en grøn genstart af erhvervslivet og til at fremme udvikling af nye grønne løsninger, som kan mindske klimabelastningen.

Det er med Aftale om stimuli og grøn genopretning fra december 2020 aftalt at nedsætte syv regionale vækstteams, som skal komme med anbefalinger til, hvordan der bedst kan investeres i lokale erhvervsstyrker, så de kan udvikle sig til lokale erhvervsfyrtårne, som styrker vækst og beskæftigelse i en hel landsdel. Vækstteamet for Sjælland og øerne skal bl.a. kigge på om man kan skabe bedre rammer for at optimere udvikling af biosolutions i regionen.

Indkøb af grønne løsninger

Klimapartnerskabets anbefaling om en offentlig grøn indkøbsstrategi, hvor der gennemføres et obligatorisk eftersyn af de offentlige indkøbsstrategier, der sikrer forpligtende grønne mål og en øget offentlig efterspørgsel efter grønne produkter, følges der op på i Grønne indkøb for en grøn fremtid - Strategi for grønne offentlige indkøb fra oktober 2020. I strategien vil regeringen styrke koordinationen og udviklingen af arbejdet med grønne offentlige indkøb bl.a. gennem etablering af en fast implementeringsgruppe for arbejdet med deltagelse af relevante aktører. Samtidig igangsætter regeringen et arbejde med at udvikle standardmodeller for grønne værdibaserede kontrakter, der giver leverandøren incitament til at udvikle grønne løsninger. I strategien vil regeringen ydermere styrke det offentlig-private samarbejde om innovation og ny teknologi sammen med KL og Danske Regioner.

Tiltag der understøtter CO₂-reduktioner og genanvendelse i virksomhedernes produktionsprocesser mv.

Blandt de tiltag, der er i gangsat for at styrke den grønne omstilling helt overordnet, er klimaaftalen for energi og industri mv. Aftalen blev vedtaget med et bredt flertal i oktober 2020 og forventes at have en betydning for den udledning, der sker i life science- og biotekbranchen og dens støtteerhverv bl.a. transportsektoren. De initiativer i aftalen, der er særligt relevante for life science og biotekvirksomhederne, er en pulje til grøn omstilling af industrien, fremme af grøn transport samt bedre brug af overskudsvarme.

CO₂-reduktioner og brug af overskudsvarme

På kort sigt ønsker klimapartnerskabet at sikre ressourceeffektivitet gennem energieffektivisering, reduceret og cirkulært ressourceforbrug samt brug af materialer – både i egen drift og gennem biosolutions, som sektoren leverer. Med yderligere midler fra klimaaftalen for energi og industri mv. og med Aftale om grøn skattereform er der i alt afsat ca. 3,9 mia. kr. frem mod 2029 som erhvervstilskud til, at virksomhederne kan konvertere væk fra anvendelsen af fossil energi og energieffektive de processer, som ikke kan omstilles til grøn produktion. Dermed kan virksomheder søge om tilskud via Erhvervspuljen i Energi-styrelsen, som løbende gennemfører ansøgningsrunder. Med aftale om grøn skattereform blev regeringen og aftalepartierne desuden enige om, at provenuet fra afgrænsningen af investeringsvinduet afsættes til en tilskudspulje til grøn omstilling og målrettede energi-

effektiviseringer i erhvervet i 2021-2025. Den endelige udmøntning er der endnu ikke taget stilling til.

Klimapartnerskabet har anbefalet en række tiltag for at fremme udnyttelsen af overskudsvarme. Med klimaaftalen for energi og industri følges også op på klimapartnerskabets anbefalinger ift. bedre rammer for brug af overskudsvarme. Aftaleparterne var enige om at nedsætte satsen for elvarmeafgiften til EU's minimumssatser. Lempelsen af elvarmeafgiften, der trådte i kraft 1. januar 2021, indebærer, at afgiften på elbaseret overskudsvarme bortfalder. Dermed imødekommer regeringen til dels klimapartnerskabets anbefaling om at fjerne afgiften på overskudsvarme. Derudover er det besluttet at fjerne overskudsvarmeafgiften, hvis overskudsvarmen er certificeret eller underlagt en tilsvarende aftaleordning, der sikrer energieffektiviseringer hos overskudsvarmeleverandøren. Der har været politiske drøftelser for en konkret model for aftaleordning og prisregulering af overskudsvarme i efteråret 2020, men en endelig aftale herom udestår.

Klimapartnerskabet har anbefalet at der fokuseres på indkøb af grøn transport. Som del af Klimaaftalen for energi og industri mv. er der i alt prioriteret 475 millioner kr. til ladestander, tung transport og færger for at fremme brugen af grøn transport.

Klimapartnerskabet har anbefalet, at der fokuseres på det store potentiale i udnyttelse eller lagring af overskydende CO₂ fra industrielle processer. Regeringen arbejder med at skabe bedre rammer for CO₂e fangst og lagring, som er en vigtig brik i omstillingen af produktionen og indfrielse af de klimapolitiske mål. Der igangsættes initiativer, der understøtter udvikling af nye værktøjer og teknologier for at indfri 70 pct.-målsætningen i 2030 og målet om klimaneutralitet i senest 2050. For at fremme udviklingen af teknologien har aftaleparterne bag Klimaafspraken for energi og industri besluttet at etablere en teknologineutral, markedsbaseret pulje på 800 millioner kr. årligt indfaset fra 2024. Puljen skal bidrage til at fremme teknologien til fangst og lagring af CO₂ og levere drivhusgasreduktioner frem mod 2030 og efter.

Der er desuden afsat 13,6 mia. kr. over 20 år til en ny støtteordning til biogas og andre grønne gasser, hvor støtten skal tildeles gennem udbud. Aftalepartierne er enige om, at støtteudbuddene skal bidrage til øget konkurrence og dermed reducere støtteniveauet. Udbygningen er forbundet med CO₂-reduktioner i energisystemet i kraft af fortrængning af fossil naturgas fra gasnettet, samt i landbruget i kraft af reduktion af metanudledningen fra husdyrgødningslagrene.

Bedre rammer for genanvendelse

Klimapartnerskabet har anbefalet bedre rammer for genanvendelse, herunder at gøre det lettere at genanvende affald. I Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi fra juni 2020 ses der på, hvordan man i højere grad kan styrke incitamentet til genanvendelse af affald frem for forbrænding. Blandt aftalens mål er, at der skal etableres øget mulighed for, at borgere kan vælge at aflevere affald direkte til virksomheder, som kan bruge det i deres produktion af nye produkter eller forberede det med henblik på genbrug eller genanvendelse. Det er blandt andet relevant for virksomheder, der arbejder med løsninger for genanvendelse af medicinsk udstyr.

Med Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi fra juni 2020 blev det besluttet at etablere et Partnerskab for Intelligent Affaldshåndtering. Partnerskabet skal understøtte brugen af nye teknologier og digitale løsninger, der kan øge genanvendelsen af affald og fx bidrage til en højere kvalitet i de genanvendte ressourcer.

Oversigt over opfølgning på klimapartnerskabets anbefalinger

Anbefaling	Status
Indsatsområde 1: Orden i eget hus	
Bedre rammer for brug af overskudsvarme – fjern afgifter og ændr regulering	Klimaaftale for energi og industri mv. (juni 2020) Satsen for elvarmeafgiften nedsættes til EU's minimumssatser. Lempelsen af elvarmeafgiften, der trådte i kraft 1. januar 2021, indebærer, at afgiften på elbase-ret overskudsvarme bortfalder.
Bedre rammer for genanvendelse – styrk den cirkulære økonomi	Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi (juni 2020) Blandt aftalens mål er, at der skal etableres øget mulighed for, at borgere kan vælge at aflevere affald direkte til virksomheder, som kan bruge det i deres produktion af nye produkter eller forberede det med henblik på genbrug eller genanvendelse. Samtidig er det besluttet, at etablere et Partnerskab for Intelligent Affaldshåndtering, der skal understøtte brugen af nye teknologier og digitale løsninger, der kan øge genanvendelsen af affald.
Bedre rammer for klimaoptimering af produktionen inden for GMP	
Indsatsområde 2: Grøn efterspørgsel hos kunder og til underleverandører	
Indkøb af grøn transport	Klimaaftale for energi og industri mv. (juni 2020) Der prioriteres i alt 475 mio. kr. til ladestandere, tung transport og færger for at fremme brugen af grøn transport.
Indkøb af grøn energi	Klimaaftale for energi og industri mv. (juni 2020) og Grøn skattereform (december 2020) Der afsættes ca. 2,5 mia. kr. i 2020-30 til grøn omstilling, herunder elektrificering, og energieffektivisering i industrien. Tilskudsmidlerne udmøntes som en tilføjelse til erhvervspuljen, der er aftalt i energiaftalen fra 2018 til energieffektiviseringer
Grønne offentlige indkøb og forsyning til offentlige og private	Strategi for grønne offentlige indkøb (oktober 2020) Regeringen vil styrke koordinationen og udviklingen af arbejdet med grønne offentlige indkøb gennem etablering af en fast implementeringsgruppe for arbejdet med deltagelse af relevante aktører i staten. KL og Danske Regioner inviteres til at deltage heri. Samtidig igangsætter regeringen et arbejde med at udvikle standardmodeller for grønne værdibaserede kontrakter, der giver leverandøren incitament til at udvikle grønne løsninger. I strategien vil regeringen ydermere styrke det offentlig-private samarbejde om innovation og ny teknologi sammen med KL og Danske Regioner.
Indsatsområde 3: Innovation	
Biotekløsninger inden for fødevarerproduktion og landbrug	Aftale om genstart af dansk eksport (oktober 2020) Som opfølgning på de grønne initiativer i eksportpakken er der igangsat to analyser af dansk biotek. En analyse der belyser det økonomiske fodaftryk af biosolutions og en analyse, der skal belyse potentialer og barrierer for udvikling og ibrugtagning af biosolutions. I regi af "nye forretningsmodeller" i Erhvervsstyrelsen oprettes en forsøgsordning for regulatoriske udfordringer på biotekområdet.
	Aftale om stimuli og grøn genopretning (december 2020) Væksteamet for Sjælland og øerne skal bl.a. kigge på om man kan skabe bedre rammer for at optimere udvikling af biosolutions i regionen.
Effektivt foder til svin, kyllinger og kvæg	Fremtidens grønne løsninger – strategi for investeringer i grøn forskning, teknologi og innovation (september 2020) Med strategien og den efterfølgende politiske aftale om fordeling af forskningsreserven for 2021 prioriteres 700 mio. kr. til fire grønne forskningsmissioner, herunder klima- og miljøvenligt landbrug og fødevarerproduktion, der kan inkludere nye foder- og fødevarerprodukter med lavere klima- og miljøaftryk.
Fortrængning af kemiske pesticider og kunstgødning	

<i>Metan-fri kvægproduktion</i>	<p>Fremtidens grønne løsninger – strategi for investeringer i grøn forskning, teknologi og innovation (september 2020)</p> <p>Med strategien og den efterfølgende politiske aftale om fordeling af forskningsreserven for 2021 prioriteres 700 mio. kr. til fire grønne forskningsmissioner, herunder klima- og miljøvenligt landbrug og fødevarerproduktion, der skal udvikle teknologier og løsninger, der markant kan reducere klima- og miljøpåvirkningen fra både konventionel og økologisk fødevarerproduktion og jordbrug, herunder udledninger fra husdyr.</p>
<i>Produktion af alternative proteiner til fødevarer og foder</i>	<p>Fremtidens grønne løsninger – strategi for investeringer i grøn forskning, teknologi og innovation (september 2020)</p> <p>Med strategien og den efterfølgende politiske aftale om fordeling af forskningsreserven for 2021 prioriteres 700 mio. kr. til fire grønne forskningsmissioner, herunder klima- og miljøvenligt landbrug og fødevarerproduktion, der kan inkludere nye foder- og fødevarerprodukter med lavere klima- og miljøaftryk.</p>
<i>Bioteknløsninger inden for transport og bioraffinering</i>	
<i>Bæredygtige biobrændstoffer som fortrængning af fossile brændstoffer</i>	<p>Aftale om grøn omstilling af vejtransporten (december 2020)</p> <p>Med aftalen er der indført et CO₂-fortrængningskrav, der fremmer anvendelsen af brændstoffer med en høj fortrængning af CO₂, hvilket bl.a. inkluderer nye brændstoffer som Power-to-X-brændstoffer. CO₂-fortrængningskravet indføres fra 3,4 pct. i 2022 stigende til i udgangspunktet 5,2 pct. i 2025, 6 pct. i 2028 og 7 pct. i 2030 og frem.</p>
<i>Produktion og genbrug af bæredygtige polymerer/plastik</i>	
<i>Bioteknløsninger til Carbon Capture, Utilization & Storage (CCUS)</i>	<p>Klimaaftale for energi og industri mv. (juni 2020)</p> <p>Med aftalen er det besluttet at etablere en teknologineutral, markedsbaseret pulje på 800 mio. kr. årligt fra 2024. Puljen skal bidrage til at fremme teknologien til fangst og lagring af CO₂e og levere drivhusgasreduktioner frem mod 2030 og efter.</p>
Indsatsområde 4: Viden og internationalt udsyn	
<i>Styrket dansk klimaengagement i EU og globalt</i>	
<i>Styrkede rammevilkår for øget forskning og udvikling</i>	<p>Aftale om grøn skattereform (december 2020)</p> <p>Det er besluttet at forlænge den midlertidige forøgelse af FoU-fragdraget til 130 pct. til 2022. FoU-fragdraget et centralt rammevilkår for at øge investeringerne i danske grønne løsninger såvel som at øge innovationshøjden inden for life science- og biotek.</p>
<i>Udvikling og spredning af kompetencer</i>	

Bilag 2

Overblik over politiske aftaler mv.

Relevante politiske aftaler mv.

- Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi (juni 2020)
- Aftale om Energi og industri mv. (juni 2020)
- Aftale om fordeling af forskningsreserven for 2021 (oktober 2020)
- Aftale om genstart af dansk eksport (oktober 2020)
- Grønne indkøb for en grøn fremtid – strategi for grønne offentlige indkøb (oktober 2020)
- Aftale om grøn vejtransport (december 2020)
- Aftale om grøn skattereform (december 2020)
- Aftale om stimuli og grøn genopretning (december 2020)
- En grøn og bæredygtig verden – regeringens langsigtede strategi for en global klimaindsats (september 2020)
- Fremtidens grønne løsninger – Strategi for investeringer i grøn forskning, teknologi og innovation (september 2020)
- Grønne indkøb for en grøn fremtid – strategi for grønne offentlige indkøb (oktober 2020)

Ordninger og offentlige tilbud til virksomhederne:

- Erhvervsstyrelsen (bedre muligheder for afklaring af regler og barrierer), <https://erhvervsstyrelsen.dk/>